

A ELTE Egyetemi Könyvtár Vergerio-grammatikája (Cod. Lat. 23)¹

A könyvtár 2008-as katalógusa², valamint az Egyetemi Könyvtár 2008-as *Mátyás király. Magyarország a reneszánsz hajnalán* című kiállítás katalógusának Wehli Tünde által jegyzett, e kódexre vonatkozó leírása kiválóan összegzi a „Vergerio-grammatika” legfontosabb adatait. Az említett művek a kódex 1877-es Magyarországra visszaérkezésekor készített első Csontos János-féle leírásra,³ és az azóta végzett kutatásokra alapozva foglalják össze a kisméretű (192x130 mm), 108 foliót tartalmazó könyv ismérveit.⁴ Pier Paolo Vergerio,⁵ mint feltételezett (meg nem nevezett) possessor azonosítása egy paleográfiai összevetés eredménye, amelyet Csapodiné Gárdonyi Klára végzett el a kódex f 108v-n található két sor („*A. d. M.CCCC.XL. fui infirmus ad mortem, quod numquam per antea talem infirmitatem fui passus.*”) és Vergeriónak a velencei Biblioteca

¹ A tanulmány elkészítésében kapott segítségért szeretnék itt köszönetet mondani Cséka Györgynek és Cser Andrásnak.

² Catalogus codicum latinorum medii aevi Bibliothecae Universitatis Budapestinensis. Revisus et auctus per Petrum Tóth. Budapest, ELTE Egyetemi Könyvtár. 2008. <http://hdl.handle.net/10831/32258> (2017. január 23.)

³ Csontos János: A Konstantinápolyból érkezett corvinák ismertetése. = Magyar Könyvszemle, 1877. 3–4. sz. 157–218. p.

⁴ Tóth Péter im. 34–35. p.; Wehli Tünde: Latin nyelvkönyv – Pier Paolo Vergerio bejegyzésével. = Mátyás király. Magyarország a reneszánsz hajnalán. Kiállítás az Egyetemi Könyvtárban, 2008. május 20. – június 21. Szerk. Bibor Máté János. Budapest, ELTE Egyetemi Könyvtár. 2008. 13. p.

⁵ Pier Paolo Vergerio személyéről és a magyar humanizmus születésében betöltött szerepéről: Banfi, Florio: Pier Paolo Vergerio il Vecchio in Ungheria, Archivio della Società Mattia Corvino (Supplemento a Corvina). = Corvina rivista di scienze, lettere ed arti della Società ungherese-italiana Mattia Corvino, 3. évf. 1940. 1. sz. 1–30. p.; Huszti József: Pier Paolo Vergerio és a magyar humanizmus kezdete. = Filológiai Közölny, 1. évf. 1955.4. sz. 521–533. p.; Pajorin Klára: A magyar humanizmus Zsigmond-kori alapjai. = Művészet Zsigmond király korában, 1387–1437. Tanulmányok. Szerk. Beke László, Marosi Ernő, Wehli Tünde. Budapest, Művészettörténeti Kutatócsoport. 1987. 193–211. p.; Uő.: Mátyás király és a humanista nevelés. = Vigilia, 55. évf. 1990. 11. sz. 824–827. p.; Uő.: Vitéz János műveltsége. = Irodalomtudományi Közlemények, 108. évf. 2004. 5–6. sz. 533–540. p.; Solymosi Milán: Pier Paolo Vergerio e Coluccio Salutati. = Verbum, 4. Budapest, Akad. K., 2002. 147–163. p.; Kiss Farkas Gábor: A magyarországi humanizmus kezdeteiről. Pierpaolo Vergerio, Vitéz János és Johannes Tröster. = Convivium Pajorin Klára 70. születésnapjára, Debrecen, 2012. 119–131. p.; Lengyel Réka: Egy Petrarcanak tulajdonított Vergerio-hely a Szalkai-kódexben, 1489/90 = Convivium Pajorin Klára 70. születésnapjára. Debrecen, 2012. 143–146. p.

Vergerio leveleinek kiadása: Pier Paolo Vergerio: L'Epistolario di Pier Paolo Vergerio, a cura di Leonardo Smith. Roma, 1934.

Pedagógiai művének legutóbb megjelent angol fordítása: Kallendorf, Craig W.: Humanist educational treatises. (The I Tatti Renaissance Library, 5). Cambridge, Harvard University Press. 2002.

Nazionale di San Marco, Lat. Cl. XIV kötetében, az 54. fol. 101, 101 b helyen található írása között. Amint Csapodiné is megjegyzi azonban, ez az írás közel ötven évvel korábbi az 1440-es két sornál, tehát az identifikáció nem áll teljesen biztos lábakon. A megállapítás, miszerint „*minthogy Vergerio 1444-ben halt meg, ez a négy évvel előbbi közlés súlyos betegségéről indokolt lehet*” szorosán véve ugyancsak nem bizonyítja az olasz (isztriai) humanista és a könyv kapcsolatát.⁶

A másik, Vergerio possessor volta mellett felhozott érv a kódexben, a f 104v-n található levéltöredék, amelynek teljes átírását is megadja a katalógus: „*Reuerende pater et domine mi, humiliter recomendo me vestre paternitati. Post humilem recomendacionem propositum notifico ad presens quod bene ualeo gracia saluatoris, quod idem affecto de vestra dominacione. Pridem superuenit filius vester presbiter Johannes quem affectuose interrogatus fui de uestra paternitate, qui nunciauit bonum nouum de vobis quod bene stabatis, quod summo fui alacer et in corde meo, per veritatem sublimam (sic) putabam uos uidisse istius (sic) diebus oculis corporis,⁷ sed fuit obstacio aliqua que constrinxit terminos ita quod ad presens non peregi quo tendebam, scilicet⁸ ad vos Carissime Domine quo⁹ intendebam vobiscum proferre de noue et nunquam audite alias. Sed huic est ad presens declinare aures vestras et intelligatis sane ut narrarem de nouis uerissimis. Et primo quantum ad congregacionem tocius concily generalis Constancie celebrati. Quod ibi sit totus mundus, quantum ad nobilitatem scienciam, prudenciam...*”

A levélnek tehát sem a küldőjét, sem a címzettjét nem ismerjük, az egyetlen személy, akit névvel említ – Johannes presbiter –, nem azonosítható. A konstanzi zsinat (1414–1418) egykorú eseményként említése segít a datálásban, de nem kapcsolódik valójában ahhoz a tényhez, hogy Vergerio itt találkozott Luxemburgi Zsigmond királlyal, aki ezt követően Budára hívta.

Pajorin Klára Vergerio testamentumát elemezve megmutatta, hogy számos görög és latin könyvet is hátrahagyott, de ez az adat sem visz minket közelebb ahhoz a kérdéshez, hogy ez a kódex vajon valóban része volt-e az ő személyes könyvtárának.

A kódex tartalma latin grammatika, ami szintén nem személyes mű, hanem nyilvánvalóan tömegesen másolták. A felépítése és a szerkezete igazodik a korabeli latintanítás módszertanához: prózában és versben is memoriternek szánt szabályokat, és sokhelyütt a szabályos és szabálytalan alakok felsorolását tartalmazza. Itt kap szerepet egy közvetítő nyelv, amelyet a jelen tanulmány igyekszik behatárolni.

⁶ Csapodiné Gárdonyi Klára: A budapesti Egyetemi Könyvtár korvinái. = Magyar Könyvszemle, 1981. 3. sz. 224. p.

⁷ A helyes olvasat: *corporeis*, bár ez nem változtat semmit.

⁸ *silicet*.

⁹ *quia*

Az egyes szófajoknak és azon belüli kategóriáknak a grammatika hasábjain történő tárgyalását a véletlenszerűen kiválasztott f 95v lap alapján mutatom be. Itt az *i*-tövű főnevek ragozása szerepel: a lap tetején azokkal a főnevekkel kezd a szerző a magyarázatot, amelyek singularis nominativus alakja *-im*-re végződik. Ezt egy hexameterből, minden bizonnyal valamelyik közkedvelt késő középkori verses grammatikából (Alexander de Villa Dei, Eberhardus Bethuniensis, Johannes Balbus) vette át. Az első három sorban közneveket sorol fel: *vim, burim, pelvim, sitim, tussimque, caribdim...*, aztán hozzáteszi, hogy vannak tulajdonnevek és görög jövevényszavak is: *his qu(a)edam propria sociantur paucaque graeca / ut Tigrim Tibrim Tripolim Sirtimque eclipsim...* majd megjegyzi, hogy ezek sem mindig követik a szabályt: *inveniens turem verumtamen atque securem / et pelvem navem pupem testem quoque clavem*. Itt következik a *vis* szó elragozása: *Nominativo hec vis. Acusativo hanc vim. Ablativo ab hac vi. Et non habet plures casus in singulari*, és ugyanezt megtoldja egy verssel: *Vis vim vique dabit totum plurale tenebit*. Miután ezt megtette, felsorolja ugyanazokat a főneveket, amiket a lap tetején, és glosszázza őket olaszul:

<i>nominativo h(aec) buris, ris</i>	<i>a la coda del aratro</i>
<i>nominativo h(aec) pelvis, vis</i>	<i>a la chonca</i>
<i>nominativo h(aec) sitis, tis</i>	<i>a la sete</i>
<i>nominativo h(aec) tussis, sis</i>	<i>a la tosse</i>
<i>nominativo h(aec) caribdis, dis</i>	<i>a un scoglio marino</i>

A többi *-im* végű főnév, és minden más morfológiai kategória bemutatása hasonlóképpen zajlik a grammatika hasábjain.

Látható ebből, hogy sem a tartalom, sem a szerkezet nem visz közelebb a szerző vagy possessor személyéhez, és a kódex posztillái és margináliái sem vezetnek el személyesen Vergerióhoz. A lényegi tartalom mellett ugyanis csupán a már említett levelet (f 104v) és az 1440-es betegségről szóló bejegyzést (f 108v) találjuk benne, valamint az utóbbival egy lapon még néhány tollpróbának tűnő latin mondást és egy ószláv betűkkel írott szöveget.

Az f 108v lap bejegyzéseire a következő, a jelenlegi leírástól némiképp eltérő olvasatot adom:

*Ante Deum stantes non sitis corde uagantes
Quia si cor non orat, in vanum lingua laborat.
Disce puer mores bonos ut fratres honores.
Sus desceno (?) magis desceno (?) gaudet quam fonte sereno.
Ego sum vitis vera >ave a< gaudet ecclesia.
Ave Maria.*

Az „*Ante Deum stantes non sitis corde uagantes*” szállóigének tekinthető, amely, mint a katalógus is utal rá,¹⁰ a Grazer Universitätsbibliothek 1128-as kódexében is szerepel. Az internet segítségével azonban hamar rábukkanhatunk ugyanezekre a szavakra például egy Pominóból Oxfordba vándorolt Antonius Florentinus-féle Confessionáléban (Oxford Bodleian Inc 335), melyben talán a gyóntatáshoz használt segédkönyvbe kézzel bejegyzett emlékeztetőről van szó. Szállóige tehát, amely a latin nyelvtanba akár példamondatként is kerülhetett.

A szöveg további közmondásokkal folytatódik, ám ezeknek a grammatikával való kapcsolata már teljesen esetlegesnek tűnik. A harmadik sor (*Disce puer...*) tartalmát tekintve is illeszkedik egy tankönyvbe, de a negyedikkel problémába ütközünk. A latin mondás jelentése ’A koca jobban örül a sárnak, mint a tiszta víznek’, ám itt hallomás vagy másolás alapján kettős hiba csúszott az idézetbe: a ’de coeno’ helyett feleslegesen kétszer a nem létező ’desceno’ szó serepel. A Csontos-féle első leírásban a *sus* szó helyett *jus* olvasat áll,¹¹ és így nem is volt megfejtendő a mondás. Végül az utolsó két sor egy bibliai idézet eleje (’Én vagyok az igazi szőlőtő’), ám két liturgikus felszólítással folytatódik: ’Örvendjen az Egyház!’, illetve ’Üdvöz légy Mária!’.

A kódex keletkezési helyének meghatározásához egyedül a latintól eltérő nyelvű bejegyzések adhatnak támpontot, ahogy a katalógus is említi: „*Provenientia: Italia (e scriptura et orthographia et multae exempla Italica (cf. ff. 29’-30’ sicut losengar, ingienochiar se etc.) videtur)*”.¹² A kódex tartalma megfelel a korabeli latin nyelvtanoknak, ám ott, ahol a magyarázatot vagy a szó jelentését nem latinul adja meg (mint fentebb már láttuk), sok mindent elárul a készítőjéről, másolójáról és használójáról.

Példaként az adverbiumok felsorolását mutatom be (ff 71v–76v), mert ez a nyelvfejlődésnek olyan területe, ahol mind szerkezeti, mind alaki téren jelentős átalakulások történnek. A grammatika elsőként itt is definíciót ad arra, hogy mi a határozószó, majd egy hosszú lista következik:

f 71v

nunc	adeso
hodie	anchuo
heri	ieri
pridie	
cras	doman
perendine	impusinam
nuper	novela mente
noviter	

¹⁰ Catalogus... id. mű, 34.p.

¹¹ Csontos János: A Konstantinápolyból... id. mű, 199.p.

¹² Catalogus... id. mű. 34.p.

Az *adeso* és *novela* szóalakok degeminációja észak-olasz változatot jelent, amint a *doman* szóalak szóvégi magánhangzójának hiánya is. E jelenségeket a továbbiakban nem emelem ki a szóalakokból, szinten minden lapon ismétlődnek. A 'ma' jelentésű *anchuo* alak az ófrancia-óprovencsálból átvett *ancoi* variánsa, a Tesoro della Lingua Italiana delle Origini (TLIO) adatbankban egyszer fordul elő, egy velencei dokumentumban.¹³ A *novela mente* adverbialis forma két szóba írásra tükrözi az újlatin adverbium-képzés analitikus voltát.

f 72r

aliquando	alguna fia
tunc	in quela fia
comdam	de qua in drie
olim	ça gran tempo
dudum	longo tempo
diu	
iam	ça
semper	sempre may
cur	per che
quare	
quam obrem	
quasobres	
quadere	
non	no
nichil	
nec	
haud	
minime	
nequaquam	
ne	
utinam	dio volesse
amen	
optato	desiderose mente
optate	
optanter	

¹³ A Pietro Beltrami professzor vezette Opera del Vocabolario Italiano projekt szabadon használható TLIO adatbankjának internetes elérhetősége: <http://tlio.ovi.cnr.it/TLIO> (2016. október 1.)

A *fia* alak az 'alkalom' jelentésű, valószínűleg szintén ófrancia jövevényszó, a *fiata* észak-itáliai változata: a TLIO mantovai, milánói, genovai szövegekben regisztrálja. Egyes szavak jelentését szinte szófordulatokkal adja vissza a kézirat szerzője: a *semper* fordítását (*sempre*) megtoldja egy nyomatékosító *may* adverbiummal, az *amen* és *utinam* szavak fordítása, *dio volesse* jelentése körülbelül 'adja Isten'. A *de retrum*-ból származtatható *drie* alakban is velencei jellegzetességeket azonosíthatunk, konkrétan isztriai szövegekben mutatja ki a TLIO.

f 72v

avide	desiderosa mente
cupide	
profecto	in verità
silicet	
quippe	
videlicet	
nam	
atqui	
porro	
certe	
quidiu	
ede	
pol	
castor	
erde	
ercole	
medivis	
fidius	
eya	<i>de fac vel de fatiatis</i>
age	
agite	da longe
procul	
procul dubio	sença dubio
indubitato	
indubitanter. sine dubio	

Az előző oldal végén és ennek a tetején 5 latin szinonimát sorol fel a 'remélhetőleg' jelentéshez. Ezen az oldalon a határozószavak között szerepelnek olyan indulatszavak is, amelyek a latin istenek nevéből származnak. Ezek fordításával nem sokat bajlódik a szerző, csak megjegyzi: 'hitemre vagy az adott isten hitére'.

f 73r

vix	apena <i>vel</i> poco men
paulatim	pienamente <i>vel</i> apuoco apuoco
paulatine	
pede dentim	pepuspe <i>vel</i> tegnando pede
comode	destra mente
parce	temprade mente
ferre	puoco men
ferme	
bene	ben
male	mal
docte	amaistrada mente
pulcre	bella mente
fortiter	forte mente
suaviter	suave mente
inpune	sença pena
integraliter	intriega mente
sane	sana mente
liquide	manifesta mente
liquido	
manifeste	
rationabile	rasonivel mente
merito	
meritorie	
inrationaliter	non rasonivel mente <i>vel</i> sença rason
inmerito	
demeritorie	

Erről az oldalról velencei szóként kiemelhető a *docte* megfelelőjeként az *amaistrada mente*, amely felbukkan például az Egyetemi Könyvtár Dante-kódexének függelékében is, egy XIV. századi latin-velencei kétnyelvű szólásgyűjteményben, amely Albertano da Brescia egy traktátusának kivonata.¹⁴ Ugyancsak

¹⁴ Domokos György – Vida Máté: A budapesti Dante-kódex nyelve. = Egyetemi Könyvtár Évkönyvei. 12. köt. Budapest, ELTE Egyetemi Könyvtár. 2005. 35–60. p.; Domokos György: Il volgarizzamento veneto del Liber de amore di Albertano da Brescia in appendice al codice

velencei szónak tekinthetjük a *raſon* szót, a latin *ratio* megfelelőjét, amely itt több adverbium fordításában is szerepel. Érdekes kontaminációt mutat a *pede dentim*, ami valószínűleg a ’szorosán nyomkövetve’ jelentésű *pedetemptim*, *pedetentim* népi etimológiával elferdített változata.

f 73v

multum	molto
parum	puoco
modicum	
nimum	tropo
satis	asai
maxime	granda mente
forsam	forſe
forsitan	
fortassis	
fortaſſe	
forte	per aventura
fortuitu	
a caſu	
ſimul	inſembre
una	
pariter	
adinvicem	
feſtinanter	affreçada mente <i>vel</i> viagia mente
accelerate	
celeriter	
properanter	
propere	
velociter	
concite	
ſubito	

Ezen az oldalon szembeötlő az *inſembre* szóalak, a mai toszkán-olasz *insieme*, ’együtt’ adverbium változata, amely a francia *ensemble* hatása nélkül nehezen képzelhető el; Dante és Ariosto műveiben is előfordul. Az *afreçada* és *viagia* melléknévi alakok ’gyors’ jelentéssel ugyancsak a venetói nyelvjárásokhoz köthetők.

dantesco. = Dante Alighieri Commedia. Budapest Biblioteca Universitaria Codex Italicus 1. II. kötet: Studi e ricerche. Szerk. Pál József – Marchi, Gian Paolo. Verona, Szegedi Tudományegyetem – Univerſità degli Studi di Verona. 2006. 99–116. p.

f 74r

evestigio	affreçada mente <i>vel</i> viagia mente
extemplo	
cumsubito	
confestim	
repente	
mutuo	l'un con l'altro o mo l'un mo l'altro
alternantim	
vicesim	
alterutrum	
regulariter	regular mente
inregulariter	non regular mente <i>vel</i> fuera de rason
enormiter	
sordide	soça mente
turpe	
dure	dura mente
duriter	
plene	piena mente
penarie	
latenter	aliegra mente
letabiliter	
gaudiose	
gaudenter	
alacriter	
ylarie	
etiam	anche

A 74 r lapon a 'most' jelentésű *mo* alakot emelhetjük ki, amely a latin *modo*-ból származik. A 'felváltva' jelentésű *alternantim* latin adverbiumot két körülírással tudja csak megadni a szerző: *l'un con l'altro*, vagyis 'egyik a másikkal', illetve *mo l'un mo l'altro*, vagyis 'hol az egyik, hol a másik'.

f 74v

gradatim	de grado in grado
annuatim	de anno in anno
menstruatim	de mese in mese
dietim	de di in di
hostiatim	de porta in porta

viritim	de homo in homo
legaliter	lial mente
item	anchora
aduc	
rursus	
nondum	non anchora
nonaduc	
preterea	infra tanto
non solum	non sola mente
nonsolumodo	
nontantomodo	
ordinatim	ordenada mente
seriose	
seriatim	
inordinate	desordenada mente
nominaliter	per nome
nominatim	
ubique	in hogni luogo
ubicumque	
sollicite	sollicita mente

A 'fokról fokra', 'évről évre', 'hónapról hónapra' stb. jelentésű adverbiumok megfelelője ismét csak körülírással lehetséges. Az ortográfiai norma hiányát mutatják a velencei glosszák, ezen az oldalon például a mai írásmódtól eltérő *anchora* (ancora) és *hogni* (ogni) alakok.

f 75r

atente	atenta mente
antique	antiga mente
antiquius	più antiga mente
interim	infra tanto
interea	
utrinque	de l'una parte e d'altra
perpetue	perpetual mente
perpetuo	
perhenim	
in perpetuum	
nichilominus	niente men

ex quo	da posa
postquam	
inter loquentes	entro li parlanti
saltem	almen
saltim	saltando
<i>saltim saltando sed saltem dic minuendo</i>	
asatise	esser stado
secus	divisa mente
seorsus	
separatim	
secreto	
divisim	
sigillatim	
bifariam	

A f 75r lapon olvasható alakok alapján megállapítható, hogy az észak-olasz nyelvfejlődésre egészen a mai dielaktusokig jellemző magánhangzók közötti zöngésedés több alakot is érint: *antiga* (antica) és *stada* (stata).

f 75v

trifariam	divisa mente
multifariam	
quasi	
ceu	cusci
sic	
sicut	
sicuti	
velud	
veluti	
ut	
uti	
ita	
tale	
inde	da possa
de inde	
de inceptus	
continuo	
protinus	da longe <i>vel</i> a postuto
propterea	imperò

albius	più bianca mente
nigrius	più negra mente
doctius	più amaistrada mente
fortius	più forte mente
sapientius	più savia mente
solicius	più solicita mente
actentius	

Ezen a lapon több fokozott határozószó is található, a fordítás megfelel a modern olasz szerkezetének, ám ezt három szóban írja a szerző. Meglepő a mai déli dialektusokra jellemző *cusci* 'így' alak felbukkanása, és a 'később' jelentésnek megfelelő *possa* alak sem dokumentált a TLIO adatbázisban.

f 76r

plus	più
magis	
minus	men
tan	tantum
quam	quantum
maxime	grandissima mente
doctissime	più amaistrada mente
fortissime	fortissima mente
albissime	biancha mente
semel	una fia
bis	do fia
ter	tre fia
quater	quatro fia
quinqüies	çinque fia
sexies	sae fia
septies	sete fia
octies	oto fia
novies	nove fia
deties	diesci fia
centies	cento fia
millies	mille fia
tonciens	tante fia
quociens	quante fia
multociens	molte fia
meatim	a mio modo

Az adverbiumok között találjuk itt felsorolva a felsőfokú alakokat, bár a latin *doctissime* megfelelőjeként a szerző a középfokot jelentő *più amaistrada mente* alakot adja meg, ugyanazt, amit az előző lapon a középfokú *doctius* esetén. Utána számnevekből képzett határozószók sorjázna, a már említett *fia* 'alkalom' jelentésű főnév segítségével körülírással.

f 76v

tuatim	a tuo modo
suatim	a suo modo
nostratim	a nostro modo
vestratim	a vestro modo
clam	ascosa mente <i>vel</i> piena mente
culum	
belle	
heus	„ella” clamare
hoo	
heu	„o ben” respondere
ey	
latenter	ascosa mente
oculte	
licet	avegna dio
quamvis	
ultra	oltra <i>sed reperuit</i> <i>prepositiones</i>
trans	
decetero	da mo avanti
posterum	
funditus	infina al fondo
inprovisè	desaviçuda mente
inproviso	
inprovide	
interim	infra tanto
interea	

Az adverbiumok hasznos szótárának utolsó lapján a módhatározók után érdekes módon a megszólítás és reagálás formulái szerepelnek. A *heus* és *hoo* megfelelőjének a szerző saját nyelvén az *ella* szót tartja, az erre való válasz latinul *heu* vagy *ey*, amit *o ben* fordítással ad át. A *desaviçuda mente* alak 'hirtelen' jelentésű melléknévi elemét szintén ismerhetjük a Cod. Ital. 1 Albertano-szövegéből.

A fenti rövid tanulmány arra kívánja ráirányítani a figyelmet, hogy a kéziratok, kódexek keletkezési helyének és idejének meghatározásában milyen fontos szerep

jut a nyelvi formák elemzésének. A latin nyelvtankönyvet tartalmazó Cod. Lat. 23, amelyet hagyományosan Vergerio-kódexként ismerünk, Itáliából származik, ahol a vulgáris nyelv térbeli és időbeli rétegzettsége szolgáltatja a legerősebb bizonyítékot, hogy a könyv a XIV–XV. századi velencei nyelv hatása alatt készült.

Rezümé

A ELTE Egyetemi Könyvtár Cod. Lat. 23 jelzetű kódexének Pier Paolo Vergerio személyéhez való kapcsolása olyan bizonyítékokon alapul, amelyek nem tekinthetők teljesen perdöntőnek. Ugyanakkor a kódex nem latin nyelvű bejegyzéseinek elemzése egyértelműen bizonyítja a kézirat velencei származását.

The 'Vergerio Grammar' of the ELTE University Library (Cod. Lat. 23)

The 'Vergerio Grammar' of ELTE University Library is linked to the person of Pier Paolo Vergerio by proofs that can't be regarded as fully certain. However the analyses of the language of Cod. Lat. 23 shows without doubt that the manuscript came from the area of Venice.

DOMOKOS GYÖRGY
egyetemi docens
PPKE BTK Olasz Tanszék